

Društvo za učinkovito medsebojno sporazumevanje LJUDSKA PISARNA

Društvo za učinkovito medsebojno sporazumevanje

LJUDSKA PISARNA

Dvorjane 29e, 2241 Spodnji Duplek

Matična številka: 4091043000; **Davčna številka:** 54681839

TRR: SI56 0400 0028 2556 188, ki je odprt pri OTP banki

Zakaj je pri nas vloga ljudskega pisarja izumrla in kako jo oživeti?

Predavanje 2 • od arhetipa ubeseditve k sodobni terenski pisarni

Slovenska zgodba: kje so bili naši pisarji zadnjih 100 let?

- 01 **Farni, občinski, vaški pisar** - Učitelj, župnik, tajnik zadruga. Zaupne osebe, ki so znale ubesediti stisko v dostojanstven dopis.
- 02 **Tajnica na KS** - V socializmu tista, ki je znala napisati pritožbo, vlogo, prošnjo tako, da je zares zadostilo potrebi.
- 03 **90-ta leta** - Prva generacija, ki je rekla „saj imamo vsi srednjo šolo.“ Psmenost je razumljena kot sposobnost tipkanja in ne kot umetnost izražanja misli.
- 04 **Nevidnost** - Vloga ni izginila, ker ni bila potrebna. Izginila je, ker je postala nevidna - z njo pa prostor, kjer je lahko običajen človek povedal zgodbo.

Ista miza se vrača. Le na drugačen način.

Če je stari pisar sedel na robu sejma, danes sedi sredi vasi. V kulturnem ali lovskem domu v Dvorjanah

Na mizi so samo 4 stvari:

2 kozarca za vodo in kavo

S tem izkaže dobrodošlico sokrajanu.

Odprt prenosni računalnik

Da zapiše primerno besedilo.

Prižgan tiskalnik

Da poskenira dokumentacijo ali natisne besedilo dopisa.

Škatlica EN-DAR

Častna izmenjava energije. Ne plačevanje, ampak obdarovanje.

Domača miza LJUDSKE PISARNE

Prva miza, h kateri prideš, ko si v stiski.

Torek 10:00

Lovski dom Dvorjane

Četrtek 10:00

Kulturni dom Dvorjane

Naročanje po telefonu. Brez šifre. Brez e-uprave.

Štirje obrazi modernega ljudskega pisarja

PREVAJALEC

med dvema svetovoma

Iz hladnega jezika sistema v topli jezik domače kuhinje. In nazaj. Stisko prevede v jezik, ki ga sistem mora slišati.

»Gospa, tukaj vam pravijo, da vam pripada pomoč. Dodajva še ta papir.«

VARUH MIRU

ne kurir jeze

K njemu pridejo ljudje, ko jih je strah, ko so jezni. Ljudski pisar ne cenzurira.

Varuje človeka pred neučinkovitim sporazumevanjem.

»Razumem, da ste jezni. Napišiva tako, da vas bodo morali slišati, ne da vas bodo lahko zavrnil.«

UČITELJ

ki opolnomoči

Ekspres tajnica naredi delo namesto človeka - in je od nje odvisen.

Pisar naredi delo skupaj s človekom, da se opolnomoči..

Prvič SKUPAJ.
Drugič OB TEBI.
Tretjič SAM.

SOSED

ki isi bovzel čas

V svetu, kjer imajo vsi aplikacije, a nihče nima časa, je valuta ljudskega pisarja njegov čas.

Sistem vidi zadevo 452/2026.
Pisar vidi bolno hčer za to številko in neplačan račun.

Diagnoza: 5 vzrokov navideznega izumrtja

Vloga ni izginila, ker ni bila potrebna. Izginila je, ker je postala nevidna.

1

Mit o splošni pismenosti

Vsi poznamo pogovorno slovenščino.
Redki znamo napisati prošnjo, ki spremeni življenje.

2

Birokratizacija in smrt pripovedi

Sistem noče več slišati zgodbe. Hoče šifro 4.2.a in prilogo C3.

3

Digitalni sram in odtujitev

Ljudi je sram, da ne znajoš uporabljati e-uprave.
Pa raje nikogar ne vprašajo.
Ostanejo sami in nemočni.

4

Razpad zaupne skupnosti

Komu danes na vasi ljudje zaupajo številko zadeve in zgodbo, ki stoji za to številko?

5

Monopol strokovnega jezika

Jezik prava, razpisov, zavarovalnic je postal zid pred uveljavljanjem pravic.

Vzrok 1: Mit o splošni pismenosti

Znati zapisati črke ≠ znati ubesediti stisko, ki spremeni življenje.

Mit, ki nam ga je prodal sistem:

Vsi imamo srednjo šolo.
Vsi znamo brati in pisati.
Ljudski pisar ni več potreben.
Vsak si lahko sam pomaga.

Pogovorna pismenost ≠ Funkcionalna pismenost

Znati prebrati obvestilo ≠ Razumeti, kaj pomeni
Znati napisati poved ≠ Znati napisati prošnjo, ki je ne morejo zavriniti
Znati izpolniti obrazec ≠ Znati ubesediti stisko, da jo sistem sliši
Znati poslati e-mail ≠ Znati napisati pritožbo, da odpre vrata

Vzrok 2: Birokratizacija - ko je obrazec ubil zgodbo

Sistem je nehal poslušati človeka. Začel je zahtevati šifro. In pisar, ki je bil mojster zgodbe, je postal odveč.

NEKOČ: Prostor za zgodbo

"Spoštovana gospoda,
mož mi je zbolel, ostala sem sama s
tremi otroki in njivo. Letina je bila
slaba. Prosim, če mi lahko odložite
davek do pomladi. Vrnila bom, ko bo
bolje."

Pisar je zgodbo ubesedil v prošnjo, ki je
ohranila dostojanstvo in je zaleгла,
ker je bila ČLOVEŠKA.

DANES: Prostor za šifro

Obrazec: VLOGA za odlog - Šifra 4.2.a

- Potrdilo o stalnem prebivališču (C1)
- Potrdilo o skupnem gospodinjstvu
- Dokazilo o dohodkih (zadnji 3 meseci)
 - Priloga C3 - Izjava o premoženju
- Potrdilo ZZSZ o bolniški (original!)

"Vloga je nepopolna. Dopolnite v 8 dneh.
V nasprotnem se vloga zavrže."

Ni prostora za zgodbo. Zato ni
prostora za pisarja. In človek
osramočen obupuje.

Vzrok 3: Digitalni osramotitev

Nekoč je bilo človeka sram, ker ni znal pisati. Danes ga je sram, ker ne zna upravljati miške. Sram je ostal isti, le jezik se je zamenjal.

STAREJŠI: "Ne bom spet klical sina"

- "V petek popoldne pride SMS s QR kodo, kjer piše, da mora oddati vlogo do ponedeljka. On pa ne vem, kam bi kliknil, pa tudi ne želi spet težiti otrokom.

Kuverta ostane v predalu.
Pravica ostane neuveljavljena.

MLADI: "Znam tipkati, ne znam ubesediti"

Zna odpreti 20 zavihkov,
ne zna napisati pritožbe, ki odpre vrata.
Napiše jezen e-mail v 2 minutah.
Zaradi ene besede se vrata za vedno zaprejo.
Misli, da pomeni sporazumevanje pošiljanje
nejasnih in čustvenih besedil.

POSLEDICA: Tiha odpoved

V Sloveniji 34% ljudi nad 65 let
nikoli ne uporabi e-storitev.
Ne zato ker ne bi hoteli,
ampak ker jih je SRAM
vprašati.

Sram je najdražji davek,
ki ga plačujemo.

Vzrok 4 in 5: Razpad zaupanja in monopol jezika

Nekoč si pisarju zaupal družinsko skrivnost. Danes nikomur ne zaupaš niti številke zadeve.

In jezik, ki bi moral odpirati vrata, je postal nepremostljiva ovira..

VZROK 4: Razpad zaupanja

NEKOČ:

Pisar je bil tvoj sosed. Vedel je, da ti je krava poginila, pa ni nikomur povedal.
Zaupanje pomeni, da ti ni treba povedati cele zgodbe, saj jo on že pozna.
Pisarna je bila domača miza, ne hladen urad.

DANES:

Kje je v vasi človek, ki mu zaupaš ZZZS številko, davčno in svoje strahove?

Zaupanja ne zgradiš z aplikacijo. Zgradiš ga s časom in z dišečo kavo.

Brez zaupanja ni pripovedi.

Brez pripovedi ni pomoči.

VZROK 5: Monopol strokovnega jezika

Strokovni jezik je kot nepremostljiva ovira:

"V skladu z določili 3. odstavka 27. člena ZUP-a, ob upoštevanju Uredbe 2021/947, je vloga stranke z dne 12.3. prekludirana zaradi zamude roka in se kot taka zavrže."

PREVOD:

"Zamudili ste. Nimate več pravice."

Pravo, razpisi, zavarovalnica, medicina – vsak jezik ima svoj zid.

Če ne razumeš jezika, ne moreš uveljavljati pravice.

To ni nesreča sistema. To je orodje moči.

Kdor obvlada jezik, obvlada pravico.

Kaj smo izgubili? Izgubili smo več kot samo storitev.

Ko je izginil pisar, ni izginila samo domača miza. Izginili so štirje stebri vaše odpornosti. In to plačujemo danes.

1

Izguba DOSTOPA do pravic

Pravica, ki je ne znaš ubesediti,
ne obstaja.
Ostane le na papirju,
ne pride pa do urada.

2

Izguba DOSTOJANSTVA

"Ne bom hodil prosit".
Koliko ljudi raje
ostane brez dodatka,
kot da bi šli prosit?

3

Izguba kolektivnega spomina

Kdo je bil nekoč pri nas pisar?
Kje so te zgodbe?
Brez arhiva izgubimo
svojo lastno kolektivno zgodbo.

4

Izguba ZAUPNEGA prostora

V vasi ni več prostora,
kjer lahko rečeš:
„Ne znam, strah me je, pomagajte
mi,”
brez da te sodijo.

Nauk profesorja Ortiza. Zakaj v Mehiki ljudski pisarji še živijo?

Niso preživel, ker bi bili manj digitalno razviti. Preživel so, ker so razumeli, da trg brez pisarja ni trg. In skupnost brez prevajalca ni skupnost.

1

**Ljudski pisar ne ponuja storitev.
Ljudski pisar tvori družbeno
infrastrukturo.**

V Mehiki občina ne sprašuje
ali se pisar spleta.
Sprašuje ali trg lahko deluje brez njega.
Kot elektrika, voda ali kot zaupanje.

2

**Ne piše namesto človeka.
Piše z njim.**

Ortiz pravi: "Escribano ne vzame
pisma iz rok. Prime za roko, ki piše."
Prvič skupaj, drugič ob človeku,
tretjič pride samo povedat,
da mu je samemu uspelo.

3

**Miza je družbeno sidro in most,
ne pa še en urad.**

Najpomembnejša ni tipkovnica.
Pomembna sta dva kozarca na mizi.
Voda za gosta in kava, ki se dišeče kadi.
Prostor, kjer lahko rečeš:
„ne znam," in te nihče ne sodi.

Iskrena
hvala
za
vašo
pozornost
in
dobronamerno
energijsko
podporo.